TRUTH AND FICTION

MAROSFŐI Enikő
"Petru Maior" University of Târgu-Mureş

Abstract: To describe an epoch in which you live is a responsible objective. To describe it honestly is brave. To describe a cruel era is ingrate. All these attributives are trait the novel of Augustin Buzura, who offers a faithful image of the yeas 1970 and it is a great story too. It has a protagonist, a conflict and fascinating characters.

Keywords: truth, censure, novel, reality, hidden

Având în vedere modul de raportare la realitatea istorică şi la cea cotidiană, putem vorbi de două categorii de scriitori. Una care ascunde, mistifică, ambiguizează pentru că îi este frică de autorităţi sau pentru că este conştientă că altfel opera nu va fi editată sau pentru că ştie că cititorii oricum îi vor înţelege intenţia, mesajul căci ei pot citi printre rânduri, întrucât adevărurile ascunse sau nespuse le sunt uşor de priceput. Celălalt tip iese pe marginea scenei şi spune totul în faţă, acceptând urmările posibile ale sincerităţii, ale cuvintelor directe, fără formalităţi şi ascunzişuri. Amândoi sunt originali, curajoşi şi îndrăzneţi. Cenzura, politicul, „frontul cultural" avea posibilităţile necesare distrugerii carierei sau omului, operelor sau viitorului.

Ca reprezentant al primei tipologii, scriitorul contemporan Augustin Buzura avea o înclinaţie deosebită spre „realismul dur"[1], spre cercetarea psihologiei umane, a influenţelor sociale ale comportamentului şi spre aflarea adevărului social, lucru care l-a dus în anul 1977 în Valea Jiului, imediat ce a aflat de greva minerilor, de „simpozionul" – după cum numeau minerii evenimentul – declanşat de către minerul Constantin Dobre la mina Paroşeni şi amplificat la mina Lupeni. Motivul revoltei ortacilor era, printre altele, planul de producţie irealist, înmulţirea accidentelor în mină, penalizările salariale pentru nerealizarea planului lunar, prevederile legii L3/1977, obligativitatea prestării de muncă voluntară pe şantierele de construcţii, nesoluţionarea plângerilor şi memoriilor minerilor.

De acest eveniment s-a folosit autorul pentru realizarea romanului „Drumul cenuşii", care se dorea a fi literatură şi nu o carte de istorie. După cum afirma autorul „Cartea nu este despre grevă, ci pe fundalul unei greve. În realitate, m-au interesat relaţiile omului cu istoria, când aceasta tăbăreşte peste el. Toate datele din roman erau însă reale…"[2].

„Drumul cenuşii", al doilea volum din trilogia „Zidul morţii", a apărut în 1988 dar începuturile lui datează deja din 1977, când autorul a făcut schiţe privind experienţa lui din Valea Jiului. Romanul în 1986 era gata scris dar publicarea lui a fost realizată doar în 1988, provocând un scandal uriaş.

Datele istorice sunt mascate puternic prin forţa imaginaţiei scriitorului, în aşa fel încât romanul a putut apărea în anii 80'. Cenzura a sesizat legătura dintre tema operei şi evenimentele din Valea Jiului, dar nu a putut-o dovedi şi după scoaterea a 78 de rânduri, „Drumul cenuşii" a putut fi editat şi a fost primit cu laude de masa cititorilor şi de majoritatea criticii. Reproşurile sau obiecţiile priveau mai mult faptul că autorul „cedează prea mult spaţiu, până la dezechilibrul construcţiei epice, pentru naraţiuni colaterale, din dorinţa de a amplifica intriga"[3]. Publicat în limbile spaniolă, franceză, suedeză, maghiară, opera lui

[1] George Pruteanu, „Doar materia cenuşie", Convorbiri literare, nr. 6, iunie. 1986
[2] Augustin Buzura, „"Drumul cenuşii" - zvonuri şi ameninţări", Jurnalul naţional, nr. 8, august, 2007
[3] Ion Simuţ, „Augustin Buzura", Editura Aula, Braşov, 2001, pg. 27

BDD-A21953 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:50:24 UTC)

Buzura este un roman social, o critică socială îndrăzneaţă, având în vedere tema şi împrejurările reale pe care s-a bazat acţiunea. Un moment întunecat al istoriei Văii Jiului şi a minerilor, care s-au revoltat împotriva regimului. Istoria, realitatea este destul de camuflată în operă. Acţiune amplă sau propriu-zisă nici în acest roman nu există, este vorba doar despre „moartea psihică" a fiinţei, concept definit prima dată chiar de autor într-o tabletă („A fi tu însuţi") din 1977 astfel: „moartea psihică, adică imposibilitatea omului de a fi el însuşi, de a se manifesta conform convingerilor sale".

Romanul este scris la persoana întâi. Protagonistul romanului lui Augustin Buzura este şi narator şi personaj, este regizor şi ideolog, controlează şi interpretează. Prin personajul principal al acestei opere, Adrian Coman, se realizează celebra analiză psihologică, specific autorului şi operelor sale, într-un stil greoi, minuţios până la extrem, din care cauză romanul este o lectură care solicită atenţia cititorului la maxim. Şi totuşi, citind această operă, se pierde simţul timpului, capacitatea sugestivă a autorului este atât de puternică, încât cititorul parcă se află în mijlocul evenimentelor, se zbate împreună cu personajele cărţii, îşi pune şi el întrebările obsedante ca „Dacă ne temem mereu, dacă renunţăm la gânduri, la păreri, dacă trăim ca nişte roboţi, doar pentru a face plăcere unora, atunci ce fel de fiinţe suntem?"[4], „Cui să spui? Unde să strigi? Cine să te audă?"[5] şi este şi el dezamăgit de soartă – iată o faţă a realităţii dure.

Pe scurt, romanul ne prezintă un episod din viaţa unui ziarist, care vrând să scrie o carte, înregistrează convorbiri cu diferiţi oameni cu care discută despre sensul, rostul vieţii, despre fericire, vise, speranţe sau ratări. Pentru a se putea concentra se duce cu înregistrările lui într-un loc retras. Pe drum se întâlneşte cu o fată, Ana Maria Şerban, care îi va deveni tovarăş de călătorie şi amantă. Adrian Coman îi povesteşte Anei Maria ideea lui şi ascultă împreună înregistrările şi discută despre marile enigme şi întrebări ale vieţii. Aşa iese la iveală misiunea lui Adrian Coman de a căuta un iubit dispărut al unei prietene, doctoriţa Victoria Oprea, misiune relatată de ziarist.

Cartea ne prezintă o poveste de „destine paralele". Prima este descoperirea sau încercarea de a înţelege fapta lui Sabin, un sinucigaş ratat şi a doua poveste este căutarea iubitului. Acest iubit este un fost inginer de mină, dispărut fără urmă, ca vreo nouă alţi mineri şi iar faptul ne duce cu gândul la evenimentele din Valea Jiului, la „simpozion"-ul din 1977.

Realitatea infiltrată în roman apare şi prin limbajul personajelor. Cei din clasa autorităţilor vorbesc vulgar, degradat, dictatorial, ca reprezentanţii oamenilor fără şcoală, needucaţi, ca şi cei care în regimul comunist erau plasaţi în funcţii de conducere. Ceilalţi, studenţi, ziarişti, doctori, ţărani, simpli muncitori folosesc un limbaj cult, select, ne vorbesc prin nişte fraze psihologice complicate, întortocheate, punând întrebări existenţiale demne şi de un savant. Astfel, proza lui Augustin Buzura devine „un interesant aliaj de realism şi intelectualism"[6]. Prozatorul a investigat bolgiile morale ale conştiinţei personajelor sale, călăi şi victime, complici şi evazionişti, puternici ai zilei sau oameni obişnuiţi. Impactul de neşters al crimelor şi fărădelegilor comunismului asupra fizionomiei morale, sociale şi culturale este ceea ce romancierul încearcă să surprindă şi să configureze în textele sale. Istoria, comunismul, suprimarea, teroarea psihică, decăderea psihică sau morală, lupta pentru supravieţuire, menţinerea sau regăsirea echilibrului interior, fricile, întrebările sunt idei obsedante în proza lui Augustin Buzura ca şi în viaţa lui, care apar pretutindeni în romane şi ne dezvăluie un „ceva" care distruge fiinţa, o aruncă în nesiguranţă, în îndoială: „…aveam sentimentul că suntem urmăriţi, că un ochi ironic ne supraveghează mişcările", „…frica de

[4] Augustin Buzura, „Drumul cenuşii", Editura Cartea Românească, Bucureşti, 1988, pg. 11
[5] idem, pg.251
[6] Ion Simuţ, „Augustin Buzura (monografie)", Editura Aula, Braşov, 2001, pg. 19

BDD-A21953 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:50:24 UTC)

mine însumi, de ea, de acel necunoscut ochi simţit pretutindeni care mă obligă să-mi cenzurez mişcările”[7].

Personajul Helgomar David, iubitul dispărut al lui Victoria Oprea, poate fi interpretat ca alter-ego-ul lui Constantin Dobre. Dobre, omul real, era conducătorul grevei minerilor, despre care în anii 80-90 s-a spus că a dispărut sau că a înnebunit sau că a fost călcat de o maşină. Chiar şi azi, unul dintre martorii oculari ai grevei mi-a povestit că Dobre a fost accidentat. De fapt, el a fost mutat la Craiova şi avansat pe linie politică. Buzura însă când s-a documentat pentru carte, a aflat versiunea nereală şi astfel personajul lui, Helgomar, apare în carte ca şi înnebunit. Destinul participanţilor sau liderilor grevei este la fel redat de autor. Ceilalţi conducători, în realitate, au fost duşi la interogator, au fost mutaţi la alte locuri de muncă. Conform investigaţiilor ulterioare, din dosarele A.C.N.S.A.S. (fond Corespondenţă, dos. nr. 3594, vol. 1, f. 349-352) reiese că au fost arestate şi condamnate în jur de 15 persoane, numai pentru infracţiuni de drept comun şi acte de dezordine publică şi cei cu antecedente penale nu au mai fost angajaţi. Mai mult de 90 de dosare penale privind diferite infracţiuni economice şi judiciare au fost întocmite şi trimise în judecată în cursul măsurilor întreprinse cu ocazia evenimentelor din Valea Jiului. În privinţa minerilor afectaţi direct de măsurile securităţii: au fost avertizate, pentru manifestări ostile şi activitate tendenţioasă, în timpul şi după evenimente, un număr de 96 persoane, atenţionate 403, de organele de securitate iar pe linie de miliţie s-au aplicat 460 avertismente miliţieneşti. În privinţa membrilor de partid, despre care informatorii au semnalat că au avut o „comportare şi o atitudine necorespunzătoare” - în această situaţie s-au aflat peste 60 membri de partid - au fost informate comitetele orăşeneşti şi comitetul municipal de partid Petroşani.

Toate aceste fapte nu apar în opera lui Augustin Buzura, el măsoară oamenii din punct de vedere psihologic, moral, comportamental, fiecare fiind redat prin utilizarea tehnicii memoriei voluntare şi a monologului, prin vorbele celorlalte personaje, prin amintirile, povestirile lor. Aşa ne întâlnim cu prietenii şi colegii de mină al lui Helgomar, care în realitate au fost şi ei participanţi activi ai grevei. Buzura însă nu ne povesteşte efectiv despre grevă. El ne arată faţa întunecată a epocii fricii, când oamenilor le este frică să vorbească, să povestească, se uită permanent în jur să vadă cine este în preajmă, se întâlnesc pe întuneric, vorbesc cu muzica dată tare sau cu apa curgând sau pur şi simplu nu vorbesc. Evită orice ce le poate cauza probleme şi le este frică întotdeauna. Aşa ajunge Adrian Coman să spună într-o convorbire cu Victoria: „Merg aproape degeaba: nimeni nu spune nimic. Sau: nimeni nu ştie nimic! Nici banii, nici alcoolul, nici altele nu mi-au fost de prea mult folos. Ce-i de făcut? Încotro?”[8] Dar, astfel se simte şi el, fiind om al epocii, oriunde şi cu orice mijloc de transport se duce în căutarea lui Helgomar, se simte ameninţat, urmărit, ascultat. Se pregăteşte de drum cu răspunsuri plauzibile la eventualele întrebări de genul: ce are cu el, de unde îl cunoaşte, de ce a străbătut câteva sute de kilometri pentru a vorbi cu cineva necunoscut, ce ştie despre acel om etc.

Luând pe rând prietenii lui Helgo, Coman, colindând prin 15 localităţi, 9 mine, la cele mai bizare ore, vorbind cu zeci şi zeci de oameni, ajunge la un anumit Zaharia Cîmpean, miner, despre care îi relatează o vecină că „... a fost mutat în altă parte... Tot gura, că nu putea să ascundă ce gândeşte... A mai fost şi o poveste cu nişte butelii de aragaz...”[9] şi povesteşte că s-au revoltat minerii din cauza lipsei aragazelor, câteva sute sub conducerea lui Zaharia s-au dus la primărie şi s-au aşezat pe trotuar şi că Zaharia şi primarul oraşului s-au certat. Prin acest episod, Buzura face aluzii la una dintre marile probleme ale minerilor, mai precis se referă la faptul că minerii, ca să primească aragaz, trebuiau să presteze 100 de oră muncă

[7] Augustin Buzura, op. cit., pg. 324, 338
[8] Augustin Buzura, op. cit., pg. 251
[9] idem, pg. 261

BDD-A21953 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:50:24 UTC)

voluntară pe şantierele din Valea Jiului. Într-un final, ziaristul l-a găsit pe Cîmpean şi timp de trei zile a încercat să scoată informaţii de la el. Dar acest miner uriaş, calm, îi răspundea cu cunoscutul „nu ştiu”. Când dezamăgit se pregătea să se reîntoarcă acasă, îl caută minerul şi îi povesteşte că a auzit „cică ar fi înnebunit – ceea ce nu voi crede niciodată – şi, desigur, după asta a fost scos la pensie... Se zice că s-a stabilit într-un sat de munte, Poieni... Acolo umbla toată ziua pe dealuri, nu discuta cu nimeni, îşi lăsase plete şi barbă... Din Poieni, prietenul nostru s-a mutat, ori a fost mutat, cine să ştie? în Marginea, unde şi-ar fi găsit sfârşitul... Trecea pe sub o macara şi, se zice că din pură neatenţie, macaragiul i-a scăpat în cap o cupă de mortar.”[10] Iată, introdus subtil printre rândurile romanului, un cunoscut obicei al regimului comunist: accidente de muncă, accidente pe şantiere, pe străzi, accidente peste care s-a trecut cu vederea, accidente pentru a înlătura oamenii „incomozi” de pe scena vieţii publice, iar toate acestea pentru că în cadrul Conferinţei Naţionale a P.C.R. din 1977, Nicolae Ceauşescu a afirmat că deţinuţi politici nu există în ţară. De aceea se făceau dosare penale pentru acei „incomozi”, în care cei în cauză erau condamnaţi pentru tulburarea liniştii publice, instigare la violenţă, distrugere etc. sau se întâmplau acele „accidente”.

Un alt adevăr infiltrat printre rândurile romanului este scrisoarea falsă. Când Coman ajunge acasă, d-na Oprea îl aşteaptă cu o scrisoare primită de la Helgomar. Scrisoarea o îndeamnă să încheie căutările, este rugată de Helgomar să nu se amestece în viaţa lui. Dar doctoriţa nu se lasă şi luând rând pe rând cuvintele, expresiile sub lupă, îi demonstrează ziaristului că nu cel subsemnat este autorul scrisorii. Şi această metodă era obişnuită în rândul securităţii, de a trimite scrisori false în vederea calmării şi liniştirii oamenilor care cercetau, căutau ceva, şi făceau acest lucru neobosit, persistent. În acest episod al romanului putem citi foarte limpede evenimentele din Valea Jiului. Dacă ne gândim că numele de Cristescu din scrisoare este identic cu cel al lui Ilie Verdeţ (personaj real, secretar al C.C. al P.C.R. şi preşedinte al Consiliului Central de Control Muncitoresc şi al Activităţii Economico-Sociale, preşedinte al Consiliului Economic, iar după greva minerilor, este numit prim-vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri şi preşedinte al Comitetului de Stat al Planificării) şi accidentul despre care este vorba în scrisoare este de fapt greva şi le schimbăm, iată cum sună vorbele Victoriei, în încercarea de a-l convinge pe Adrian că scrisoarea este falsă şi explicându-i cele relatate: „cele întâmplate la mină sunt absolut reale, cearta cu Verdeţ şi cu toţi ceilalţi – de asemenea... Bătăile încasate după grevă au fost, din nefericire, foarte concrete, la unele am asistat şi eu... Procesul n-a mai avut loc, iar prietenii lui trimişi care-ncotro... Sigur, foarte elegant. Am aflat că ... Dobre a fost chemat pentru a i se comunica oficial că s-au analizat cu atenţie cele întâmplate şi că cei în drept au ajuns la concluzia că el are dreptate, iar Verdeţ şi toţi ceilalţi vor fi sancţionaţi pentru neatenţie, delăsare, nerespectarea normelor de protecţie a muncii şi aşa mai departe... În consecinţă, i s-a propus un post de conducere la o altă mină. Dobre...le-a explicat că nu pentru asta a spus ceea ce a spus, nu asta îşi doreşte, ci rezolvarea situaţiei minerilor... după acest refuz, nu i-am mai dat de urmă”[11]. Recitind acest pasaj, sună foarte identic cu urmările grevei, pentru că, iată ce ne spune istoria şi Constantin Dobre: „Ceauşescu, parcă trezit din pumnii luaţi până atunci, a continuat cu acuzaţii şi ameninţări de destituire la adresa activiştilor locali şi centrali care, zicea el, nu l-au informat la timp şi chiar au ascuns problemele cu care ne confruntăm” şi a aprobat toate solicitările minerilor. Au fost schimbaţi sau demişi secretari de partid şi de sindicat, directori, directorul-general al CCVJ din Petroşani. Tot urmare a grevei din august ’77 tot personalul tehnico-economico-administrativ (generalizat apoi la nivelul Ţării) a fost obligat să presteze 2 zile pe săptămână la „munca de jos”. Imediat au găsit soluţii privind aprovizionarea, sănătatea şi locuri de muncă pentru soţiile minerilor. Câteva le-a avansat chiar Nicolae Ceauşescu: posibilitatea cumpă-

[10] Augustin Buzura, op. cit., pg. 278
[11] Augustin Buzura, op. cit., pg. 282 – cu schimbări ale numelor

BDD-A21953 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:50:24 UTC)

rării apartamentelor, un depozit pentru alimente, un magazin propriu pentru fiecare localitate din Valea Jiului, un spaţiu frigorific pentru aprovizionare, contracte de muncă pe cinci ani, stagiu militar pentru mineri la locul de muncă, mese calde zilnice. În Vale până în 1979 s-au construit cartiere noi, şosele, şcoli, spitale, fabrici de confecţii, întreprinderi de industrie uşoară. Minerii au obţinut o masă caldă pe zi şi diverse reduceri la plata întreţinerii, a energiei electrice şi altele.

Dar, au urmat şi represaliile. Unii au dispărut, alţii s-au pensionat, erau care au fost mutaţi la domiciliu forţat, la alt loc de muncă. Cu toate că Ceauşescu le-a promis minerilor acolo, pe gheretă, în faţa lor, că nu se va întâmpla nimic cu ei, numai Dobre a avut de câştigat, probabil din cauza că era mult prea cunoscut şi securiştii nu aveau curaj „să se ocupe de el".

Revenind la operă, după ce doctoriţa Oprea discută cu Adrian Coman despre scrisoare, se hotărăşte să se ducă chiar ea în căutarea lui Helgomar, având şi indicii precise pentru că pe plic era precizată o adresă şi autorul scrisorii a dat nişte detalii şi despre locul lui de muncă. Doctoriţa pleacă să verifice identitatea autorului scrisorii, iar ziaristul este trimis de angajatorul lui pentru un schimb de experienţă în Cracovia. Când revine în ţară, îl aşteaptă vestea că Victoria a fost călcată de un autocamion. Copleşit de vestea morţii tragice, prietenul ziarist evadează în băutură. Un alt adevăr trist al realităţii şi obicei al securităţii: înlăturarea prin orice metodă a celor „problematici". Doctoriţa Oprea, prin perseverenţa ei, era o problemă pentru organele statului aşa că trebuia oprită înainte să descopere adevărul.

Ieşind din starea de şoc, Coman îşi aduce aminte că într-o localitate numită Borşa, un individ a luat legătura cu el, prezentându-se drept Helgomar David. Acest individ a încercat să-l convingă de micimea faptelor mai demult întâmplate în Râul Doamnei – după cum este denumită în carte localitatea. Încă o modalitate de deturnare a adevărului. Oameni puşi să mintă, să se dea drept persoana căutată, să dea informaţii eronate, false pentru calmarea stării de spirit.

Cenzura i-a impus lui Augustin Buzura să scoată vreo 180 de pagini din operă, ceea ce, prin puterea de convingere şi viclenia autorului nu s-a realizat, el i-a putut convinge pe cei de la securitate că nu a scris despre „simpozion", având în vedere că acel eveniment nu a apărut în niciun ziar, nicio cuvântare, nu avea de unde să aibă cunoştinţă despre cele întâmplate. Şi, după ştergerea acelor 78 de rânduri, au dat drumul cărţii, scăpând din vedere trimiterea la adevăr de la pagina 310: „Ai mai fost de atunci? A mai avut loc vreun simpozion important?" Un exemplu pentru faptul că Buzura a avut puterea de a se ridica deasupra unui întreg mecanism politic, securitatea, şi de a se opune represaliilor, accidentelor şi terorii psihice la care erau expuşi toţi adversarii timpului. Virtutea autorului – curajul. Acel adevărat curaj, care îl îndemna să se opună regimului. Există şi un altfel de curaj, cel al maselor: „Curaj în baie, cu apa curgând dezlănţuită, sau în plin câmp, uitându-te în toate părţile ca nu cumva să fie cineva prin apropiere, curaj în braţele unei femei, în obscuritatea încăperii, spunând în şoaptă jumătăţi, falnice jumătăţi de adevăruri, curajul de a nu vedea decât micile nimicuri din jur, de a da vina pe cel mai mic şi mai inofensiv dintre cei mai mici, curajul de a înjura pe la spate, cu mintea întunecată de alcool, sau de a accepta orice şi oricând, ridicând degetul cu nevinovăţie pentru a indica presupusa cauză a relelor... Curajul de a susţine că alţii, întotdeauna alţii sunt vinovaţi de mizeria ta, de degradarea şi umilinţele prin care treci, de tot ceea ce nu-ţi convine. Mereu şi mereu: destinul, istoria, conjuncturile, cerul şi astrele, diavolul şi tot ce există în afara ta."[12]

Continuând căutările după inginerul dispărut, Adrian Coman îl găseşte în Stoinița, înnebunit. „...pe măsură ce mă apropiam de el, pe faţă i se citea o spaimă greu de descris: îi tremurau mâinile, faţa, ba chiar şi cicatricea sângerie" relatează ziaristul. Este ceva îngrozitor de închipuit ce s-a putut întâmpla acelui om. Când s-a oprit la insistenţa ziaristului, recita

[12] Augustin Buzura, op.cit., pg. 177-178

BDD-A21953 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:50:24 UTC)

fraze ideologice, declarative, artificiale, de propagandă. Nu se putea vorbi cu el. În acest punct, istoria nu coincide cu cartea, dar având în vedere că la data strângerii informaţiilor, autorul a primit veşti că liderul grevei poate fi înnebunit, descrie foarte la obiect rezultatul interogaţiilor securităţii, a terorii psihice, fizice sau morale.

Romanul este o lecţie de istorie. Politica regimului comunist impusă prin frică este redată cu precizie, acurateţe şi prin descrierea urmărilor. Securitatea, organul cel mai important al acelei ere, inventa şi învăţa moduri şi metode de tortură inimaginabil de crude, care distrugeau tot ce era omenesc în fiinţă.

Cărţile lui Augustin Buzura „sunt rezistente în latură obiectivă, nu analitică, radiografii ale societăţii, mai degrabă decât ale sufletului”[13]. Ele sunt mărturii ale timpului, destinelor, eşecului, îngrădirii libertăţii, fricii, confruntării cu supravegherea şi represiunea, controlului vieţii. Ne oferă imaginea unei ere, unei lumi complicate, prin teme sociale, psihologice, prin călătorii spirituale. Romanele contemporane pentru cei mai mulţi cititori sunt ambigue, greu inteligibile. În timpul lecturii şi până la terminarea cărţii trebuie ţinut seama, că literatura modernă, contemporană este o literatură care ne vorbeşte printre rânduri, subtil, cu multe încărcături emoţionale, având ca sursă experienţa de viaţă a autorului, istorie „spusă pe şleau”, realitatea cotidiană. Şi, cum spune Ion Simuţ „Unde greşim astăzi e că pretindem prozei (lui Buzura, de exemplu) să fi spus adevărul ca într-un raport sau într-un protest politic. Prozatorul... a fost un subversiv; negociind cu cenzura nuanţele adevărurilor care pot fi spuse.“[14]

Bibliografie

„Portretul unei epoci: România anilor 1930”, Fundaţia „Profesor George Manu”, 2013

Adam Burakowski, „Dictatura lui Ceauşescu (1965-1989)”, Editura Polirom, Iaşi, 2011

ANIC, fond CC al PCR – Secţia Cancelarie, dosar 91/1977

Augustin Buzura, „"Drumul cenuşii" - zvonuri şi ameninţări”, Revista Jurnalul naţional, Nr. 8, 2007, august

Augustin Buzura, „Drumul cenuşii”, Editura Cartea Românească, Bucureşti, 1988

George Pruteanu, „Doar materia cenuşie”, Convorbiri literare, nr. 6, iunie. 1986

Ion Simuţ, „Augustin Buzura (monografie)”, Editura Aula, Braşov, 2001

Ion Simuţ, „Augustin Buzura. Romanul condiţiei umane precare, în comunism şi dincolo de comunism”, Literatura română contemporană, Anul III, curs XII

Lavinia Betea, „Negru la Securitate şi alb la partid”, Jurnalul Naţional, 31 iulie 2007

Nicolae Manolescu, „Istoria critică a literaturii române”, Editura Paralela 45, Piteşti, 2008

Nicoleta Sălcudeanu, „Disidenţa prin cultură”, Revista Cultura, 2013, septembrie, Nr. 20

Piru Alexandru, „Istoria literaturii române de la început până azi”, Editura Univers, Bucureşti, 1981

Rachieru A. D., „Elitism şi postmodernism. Postmodernismul românesc şi circulaţia elitelor”, Editura Junimea, Iaşi, 1999

Raţiu D.-E., „Disputa modernism–postmodernism”, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2001

[13] Nicolae Manolescu, „Istoria critică a literaturii române”, Editura Paralela 45, Piteşti, 2008, pg. 1142
[14] Ion Simuţ, op. cit., p. 11.

BDD-A21953 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:50:24 UTC)

Răzvan Voncu, „Turnanta „Recviem pentru nebuni şi bestii“, o cheie a operei lui Augustin Buzura”, Revista Cultura, 2013 septembrie, Nr. 34/35,

Simion Eugen, „Sfidarea retoricii”, Editura Cartea Românească, Bucureşti, 1986

Simion Eugen, Rogalski Florina, Grigor Andrei, „Analize şi sinteze literare”, Editura Corint, Bucureşti, 2006

The research presented in this paper was supported by the European Social Fund under the responsibility of the Managing Authority for the Sectoral Operational Programme for Human Resources Development , as part of the grant POSDRU/159/1.5/S/133652.

BDD-A21953 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:50:24 UTC)